

LENIN TIJ VBLAT

(По ленинскому пути)

Jul 5 lun 1936 vo

№ 104 (1402)

Подписная плата:

На 1 год 12 руб.

На 6 мес. 6 руб.

На 3 мес. 3 руб.

АДРЕС РЕДАКЦИИ:

п. Худымкар Свердловской области.

VKP(B) Okruzkomlən, Okrskolkomlən da Okrprofsovetlən gazet

SSR Sojuz Konstitucia jьliъ

SSR SOJUZIS CENTRALNƏJ ISPOLNITELNƏJ KOMITET
PREZIDIUMLƏN POSTANOVLENNO.

Konstitucionnəj Komissia Predsedatelliъ jort Stalinliъ SSSR Konstitucia
proekt jьliъ doklad kьvzəm vьgnь SSR Sojuz CIK-lən Prezidium postanov-
lajtə:

1. Odobritь SSR Sojuz Konstitucia proekt, kəda predstavitəm SSR
Sojuz CIK Konstitucionnəj Komissiaen.

2. SSR Sojuz Konstitucia proekt vizətam ponda çukərtнь sovettezliъ
Vъsesojuznəj sjezd.

3. Sovettezliъ Vъsesojuznəj sjezd çukərtan srok ustanovitнь 1936 godə
nojav 25 lunə.

4. SSR Sojuz Konstitucia proekt publikujtнь vъnarodnəj obsuzdenņo
ponda.

SSR Sojuz Centralnəj Ispolnitelnəj Komitetlən predsedatel:

M. KALININ.

SSR Sojuz Centralnəj Ispolnitelnəj Komitetlən sekretarliъ O. I.:

I. UNSLIXT.

Moskva, Kreml, 1936 god Jun 11 lun.

I. STALIN

SSR Sojuzlən Konstitucia proekt, predstavitəma SSR Sojuz CIK- Konstitucionnəj komissiaen
da odobritəma SSR Sojuz CIK Prezidiumən Sovettez Vъsesojuznəj sjezd vьln
vizətnь pьrtəm ponda

KONSTITUCIA (osnovnəj zakon)

Sovetskəj Socialističeskəj Respublikaez Sojuzlən

GLAVA I.

OBSESTVENNƏJ USTROJSTVO

STATTA 1. Sovetskəj Socialističeskəj Respublikaezlən Sojuz em socialističeskəj gosudarstvo ravoçejjezlən da kreъъanalən.

STATTA 2. SSSR-liъ političeskəj osnovasə sostavljajtəнь uzaliъъ deputattezlən Sovettez, kədnija vьdmisə da vьnъsalisə pomesikkezliъ da kapitaliszezliъ vьlā çapkəm da proletariat diktatura zavojujtəm rezul'tatь.

STATTA 3. SSSR-ьn vьdəs vьlā prinadlezitə gorodiъ da dєrevnaiъ uzaliъъzələ, uzaliъъ deputattezlən Sovettezələ.

STATTA 4. SSSR-liъ əkonomičeskəj osnova sostavljajtəнь kəzajstvolən socialističeskəj sistəma da socialističeskəj sobstvennoъ proizvodstvo orudiaez da sredstvoez vьlā, kədnija utverditcisə kapitalisčeskəj kəzajstvo sistəma likvidirujtəmъan, proizvodstvo orudiaez da sredstvoez vьlā çastnəj sobstvennoъ vezəmъan (otmenitəmъan) da mortən mortəs əksploatirujtəm uniçtozitamъan.

STATTA 5. SSSR-ьn Socialističeskəj sobstvennoъ imejtə libo gosudarstvennəj sobstvennoъ forma (vьdəs otirlən dostojanno), libo kooperativno-kolxoznəj sobstvennoъ forma (torja kolxozzezlən sobstvennoъ, kooperativnəj ovjedinenņoezlən sobstvennoъ).

STATTA 6. Mu, sьlən nєdraez, va, vьr, zavoddez, fabrikaez, saxtaez, rudnikkez, zelezno-doroznəj, vodnəj da vozdušnəj transtport, bankkez, sьvjazlən sredstvoez, gosudarstvoən

organizujtəm gьriъ predprijatiaz (sovxozez, masinotraktornəj stanciaez i siz oъ), a siz-zə osnovnəj zьlisanəj fond goroddezьn da promьъlennəj punkttezьn loəнь gosudarstvennəj sobstvennoъъan, mədnəz-kə sunь vьdəs narodlən dostojannoən.

STATTA 7. Kolxozzezlən da kooperativnəj organizaciaezьn obsestvennəj predprijatiaz нь lovja da nєlovja inventarən, sija produkciasь, kədə kerəнь kolxozzez da kooperativnəj organizaciaez, siz-zə kьz i nьlən obsestvennəj postrojkaez sostavljajtəнь kolxozzezliъ da kooperativnəj organizaciaezliъ obsestvennəj, socialističeskəj sobstvennoъ.

Вьd kolxoznəj dvor imejtə aslas polzovanņoєn nєzььt priusadєbnəj mu uçastok da priusadєbnəj uçastok vьln aslas sobstvennoъъn podsobnəj kəzajstvo, olan kerku, produktivnəj poda, pətkaez da posnit řelskoxozajstvennəj inventar—řelskoxozajstvennəj arťel ustav řarti.

STATTA 8. Mu, kədə zanimajtəнь kolxozzez, zakreplajtə нь saja veçnəj polzovanņoə, mədnəz-kə sunь—vek kezə.

STATTA 9. Ordçən kəzajstvo socialističeskəj sistəmakət, kəda javljajtə SSSR-ьn kəzajstvo gospodstvujtan formaen, zakonən dopuskajtə jedinoлиçnəj kreъъanalən da kustarrezlən posnitik çastnəj kəzajstvo, kəda nuətçə aslanьs trudən, jəz trud eksploatirujtəg.

STATTA 10. Grazdanalən liçnəj sobstvennoъ aslanьs trudovəj doxoddez da

sverezennəoz vьlā, olan kerku vьlā da podsobnəj gort kəzajstvo vьlā, gort kəzajstvo predmettez da obixod vьlā, a siz-zə i liçnəj potreblenņo da udobstvo predmettez vьlā—oxranajtçə zakonən.

STATTA 11. SSSR-lən kəzajstvennəj olanьs opredelajtçə da indətçə gosudarstvennəj narodno-kəzajstvennəj planən obsestvennəj vėgatstvo sodian interesezьn, uzaliъъzeliъ materialnəj da kulturnəj uroven nєukl onnəja levtan interesezьn, SSSR-liъ nєzavişimoъ krepitən da sliъ ovoronosposobnoъ vьnъşatan interesezьn.

STATTA 12. SSSR-ьn trud loə vьd trudosposobnəj grazdanlən ovjazannoъan princip řarti: „kin oz uzav, sija oz řoj“.

SSSR-ьn osussestvlijtçə socializmlən princip: „vьd mortşan sь sposobnoъ řarti, vьd mortlā—sь trud řarti“.

GLAVA II.

GOSUDARSTVENNƏJ USTROJSTVO

STATTA 13. Sovetskəj Socialističeskəj Respublikaezlən Sojuz em sojuznəj gosudarstvo, kədə obrazujtisə dobrovolnəj ovjedinenņo osnova vьln ravnopravnəj Sovetskəj Socialističeskəj Respublikaez:

Rošijskəj Sovetskəj Federativnəj Socialističeskəj Respublika,

Prodolzeņņeъs 2-ət stranica vьln

KONSTITUCIA (osnovnəj zakon)

Sovetskəj Sociališticeskəj Respublikaez Sojuzlən

(Prodolzenno)

Ukrainskəj Sovetskəj Sociališticeskəj Respublika,

Belorusskəj Sovetskəj Sociališticeskəj Respublika,

Azerbajdzanskəj Sovetskəj Sociališticeskəj Respublika,

Gruzinskəj Sovetskəj Sociališticeskəj Respublika,

Armjanskəj Sovetskəj Sociališticeskəj Respublika,

Turkmenskəj Sovetskəj Sociališticeskəj Respublika,

Uzbekskəj Sovetskəj Sociališticeskəj Respublika,

Tadziksəkəj Sovetskəj Sociališticeskəj Respublika,

Kazaxskəj Sovetskəj Sociališticeskəj Respublika,

Kirgizskəj Sovetskəj Sociališticeskəj Respublika.

STATTA 14. Sovetskəj Sociališticeskəj Respublikaez Sojuz, sʹ vʹssəj vlaš organnez da gosudarstvennəj upravlenno organnez nuətəmə podlezitənb:

a) mezduarodnəj snosennoezbn Sojuzlən predstavitelstvo, mədik gosudarstvoezkət dogovorrez kerəm da nijə ratifikacia;

b) vojna da mir voprossez;

v) SSSR sostavə vil respublikaez primitəm;

g) SSSR Konstitucia ispolnenno sʹərn kontrol da sojuznəj respublikaezliš Konstituciaez SSSR Konstitucia sʹərti ləsaləmsə ovespeçitəm;

d) Sojuznəj respublikaez koləsn grāncaez vezəmmesə utverditəm;

e) SSSR oborona organizujtəm da SSSR pašta vʹdəs voozonnəj vʹnnezən veškətləm;

z) gosudarstvennəj monopolia osnova vʹlən vnesnəj trgovla;

z) gosudarstvennəj bezopasnoš oxraņajtəm;

i) SSSR narodno-kəzajstvennəj plannez ustanovitəm;

k) SSSR jedinəj gosudarstvennəj vjudzet, a sʹiz-zə n a l o g g e z da dohoddez, kədnija postupajtənb sojuznəj, respublikanskəj da mestnəj vjudzet obrazujtəm vʹlə, utverzdajtəm;

l) obsesojuznəj znaçennoa — promʹslennəj i sʹelskoxozajstvennəj uçrezdennoezən da predpriatiazən, bankkezən, a sʹiz-zə trgovjtan predpriatiazən upravljajtəm;

m) transportən da sʹvjazən upravljajtəm;

n) deneznəj da kreditnəj sistəmaən veškətləm;

o) imussestvo gosudarstvennəj straxovanno organizujtəm;

p) zajommez zaključajtəm da predostavljajtəm;

r) zemlepolzovanno osnovnəj naçaloez ustanovitəm, a sʹiz-zə nedraezən, vʹrrezən da vaezən polzovanno ustanovitəm;

s) zdravooxraņenno da prosvesnenno oblašbn osnovnəj naçaloez ustanovitəm;

t) narodnoxozajstvennəj uçot jedinəj sistəma organizujtəm;

u) trud jʹliš zakonodatelstvo osnovaez ustanovitəm;

f) sudoustrojstvo da sudoproizvodstvo jʹliš zakonodatelstvo; ugolovnəj da grazdanskəj kodekssez;

x) sojuznəj grazdanstvo jʹliš zakonnez; inostrāncez pravaez jʹliš zakonnez;

c) amništia jʹliš obsesojuznəj akttez izdavajtəm.

STATTA 15. Sojuznəj respublikaezlən suverenitet organitəm toko nija predellezn, kədna ukazannəj sʹ SSSR Konstitucia 14 statta. Ena predellez sajn vʹd Sojuznəj respublika gosudarstvennəj vlašə osussestvlajtə samostojatelnəja. SSSR oxraņajtə sojuznəj respublikaezliš suverenəj pravaez.

STATTA 16. Vʹd Sojuznəj respublika imejtə assis Konstitucia, kəda učitəvajtə respublikališ osobennošez da kəda vʹdsən stroitəm SSSR Konstitucia sʹərti.

STATTA 17. Vʹd Sojuznəj respublika sajn oxraņajtə pravo svobodnəja p e t n ʹ SSSR-is.

STATTA 18. Sojuznəj respublikaezlən territoria oz vermʹ lonʹ vezəm nʹ soglašotəg.

STATTA 19. SSSR-lən zakonnez vʹdəs sojuznəj respublikaez territoria vʹlən imejtənb ətkod vʹn.

STATTA 20. Loas-kə Sojuznəj respublika zakonlən obsesojuznəj zakonkət rasxozdenno, dejstvujtə obsesojuznəj zakon.

STATTA 21. SSSR-is grazdanalə ustanavlivajtə jedinəj sojuznəj grazdanstvo.

Sojuznəj respublikališ vʹd grazdanin javljajtə SSSR grazdaninən.

STATTA 22. Rošijskəj Sovetskəj Federativnəj Sociališticeskəj Respublika sulalə krajjeziš: Azovo-Cernomorskəj, Dalne-Vostoçnəj, Zapadno-Šibirskəj, Krasnojarskəj, Severokavkazskəj; oblašsezis: Voronezskəj, Vostoçno-Šibirskəj, Gorkovskəj, Zapadnəj, Ivanovskəj, Kaļininskəj, Kirovskəj, Kujbʹsevskəj, Kurskəj, Leningradskəj, Moskovskəj, Omskəj, Orenburgskəj, Saratovskəj, Sverdlovskəj, Severnəj, Stalingradskəj, Çelabinskəj, Jaroslavskəj; avtonomnəj sovetskəj sociališticeskəj respublikaezis: Tatarskəj, Baskirskəj, Dagestanskəj, Burjat-Mongolskəj, Kabardino-Balkarskəj, Kalmyckəj, Karelskəj, Komi, Krʹmskəj, Marijskəj, Mordovskəj, Povolzjois Nemecezlən, Severo-Ošetinskəj, Udurtskəj, Çeçeno-Ingusskəj, Çuvasskəj, Jakutskəj; avtonomnəj oblašsezis: Adygejskəj, Jevrejskəj, Karaçajevskəj, Ojrotskəj, Xakasskəj, Çerkesskəj.

STATTA 23. Ukrainskəj Sovetskəj Sociališticeskəj Respublika sulalə oblašsezis: Viņickəj, Dnepropetrovskəj, Doneckəj, Kievskəj, Odesskəj, Xarkovskəj, Çernigovskəj da Moldavskəj Avtonomnəj Sovetskəj Sociališticeskəj Respublikališ.

STATTA 24. Azerbajdzanskəj Sovetskəj Sociališticeskəj Respublika sʹostoitənb: Naxiçevanskəj Avtonomnəj Sovetskəj Sociališticeskəj Respublika da Nagorno-Karabaxskəj avtonomnəj oblaš.

STATTA 25. Gruzinskəj Sovetskəj Sociališticeskəj Respublika sʹostoitənb: Avxazskəj ASSR, Adzarskəj ASSR, Jugo-Ošetinskəj avtonomnəj oblaš.

STATTA 26. Uzbekskəj Sovetskəj Sociališticeskəj Respublika sʹostoitə Kara-Kalpakskəj ASSR.

STATTA 27. Tadzikskəj Sovetskəj Sociališticeskəj Respublika sʹostoitə Gorno-Badaxskəj avtonomnəj oblaš.

STATTA 28. Kazaxskəj Sovetskəj Sociališticeskəj Respublika sʹostoitə oblašsezis: Aktubinskəj, Alma-Atinskəj, Vostoçno-Kazaxstanskəj, Zapadno-Kazaxstanskəj, Karagandinskəj, Juzno-Kazaxstanskəj.

STATTA 29. Armjanskəj SSR, Belorusskəj SSR, Turkmenskəj SSR da Kirgizskəj SSR ozə imejtə aslanəb sostavəbn avtonomnəj respublikaez, sʹiz-zə i krajjez da oblašsez.

GLAVA III.

SOVETSKƏJ SOCIALIŠTICESKƏJ RESEUBLIKA EZ SOJUZLƏN GOSUDARSTVENNƏJ VLAŠ VʹSSƏJ ORGANNEZ

STATTA 30. SSSR-lən gosudarstvennəj vlaš vʹssəj organən loə SSSR-lən Verxovnəj Sovet.

STATTA 31. SSSR Verxovnəj Sovet osussestvlajtə vʹdəs pravaez, kədnija prisvoitəməš Sovetskəj Sociališticeskəj Respublikaez Sojuzlə Konstitucia 14 statta sʹərti, sʹiz kbz Konstitucia sʹərti, nija oz pʹrə, SSSR Verxovnəj Sovetlə podotçotnəj SSSR organnez kompetenciaə: SSSR Verxovnəj Sovet prezidium, SSSR Narodnəj Komissarrez Sovet da SSSR Narodnəj Komissariattez kompetenciaə.

STATTA 32. SSSR-lən zakonodatelənəj vlaš osussestvlajtə toko SSSR Verxovnəj Sovetən.

STATTA 33. SSSR Verxovnəj Sovet sulalə kbk palataiš: Sojuz Sovetiš da Nacionalnošsez Sovetiš.

STATTA 34. Sojuzlən Sovet vərjišsə SSSR grazdanaən norma sʹərti: 300 tʹšəça naşelenno vʹlə ətik deputat.

STATTA 35. Nacionalnošsezlən Sovet sostavljajtə deputatteziš, kədnia vʹdelajtənb sojuznəj da avtonomnəj respublikaezis Verxovnəj Sovettezən da avtonomnəj oblašsezis uzališsez deputattez Sovettezən: 10 deputatən vʹd sojuznəj respublikališ, 5 deputatən vʹd avtonomnəj respublikališ da kbk deputatən vʹd avtonomnəj oblašis.

STATTA 36. SSSR Verxovnəj Sovet vərjišsə srokən nöl god kezə.

STATTA 37. SSSR Verxovnəj Sovetlən kbknan palataš: Sojuzlən Sovet i Nacionalnošsezlən Sovet ətkod pravaaš.

STATTA 38. Sojuz Sovetlən da Nacionalnošsez Sovetlə ətməmdaən sʹetšə zakonodatelənəj iniciativa.

STATTA 39. Zakonəb ləddišsə utverditəmən, primitəm-kə sija SSSR Verxovnəj Sovet kbknan palataən kaznəjnas prostoj volʹsinstvoən.

STATTA 40. Zakonnez, kədna primitəməš SSSR Verxovnəj Sovetən, publikujtənb SSSR Verxovnəj Sovet Prezidiumiš predşədel da sekretar podpisəzən.

STATTA 41. Sojuz Sovetlən da Nacionalnošsez Sovetlən sʹəšsiaz pondəçənb i pədnəššənb ətik kadə.

STATTA 42. Sojuz Sovet vərjə Sojuz Sovetə predşədeləš da sʹlə kbk zameštieleš.

STATTA 43. Nacionalnošsez Sovet vərjə Nacionalnošsez Sovetə predşədeləš da sʹlə kbk zameštieleš.

STATTA 44. Sojuz Sovetiš da Nacionalnošsez Sovetiš predşədeləz veškətlənb sootvetstvujussəj palataezis zəşedannoezən da vedajtənb nʹ vnutrennəj raspordokən.

STATTA 45. SSSR Verxovnəj Sovetlən kbknan palatališ ətlasa zəşedannoez nuətənb oçerednəja Sojuz Sovetiš da Nacionalnošsez Sovetiš predşədeləz.

Prodolzennoəb 3-ət stranica vʹlən

KONSTITUCIA (osnovnėj zakon)

Sovetskėj Socialističeskėj Respublikaez Sojuzlən

(Prodolzenno)

STATTA 100. Nežyt pošelenņoeziš uzališsez deputattezlən šelskėj Sovettezbn ispolnitelnėj da rasporjaditelnej organnezən, Sojuznėj respublikaez Konstitucia šarti, javlajtcəņ nbn vərjəm predšedatellez da slən zameštitellez.

STATTA 101. Uzališsez deputattez Sovettezlən ispolnitelnėj organnez veškta podotčotnėjəs kbz uzališ deputattez Sovetlā, kadija niž vərjis, siz i uzališsez deputattezlən vblnžyk sulališ Sovetiš ispolnitelnėj organlā.

GLAVA IX.

SUD DA PROKURATURA

STATTA 102. SSSR-yn pravosudie osussestvļajtcə SSSR Verhovnėj Sudən, sojuznėj respublikaezis Verhovnėj Suddezən, krajevāj da oblastnėj suddezən; avtonomnėj respublikaezis da avtonomnėj oblašsezis suddezən, SSSR specialnėj suddezən, kədnija sozdavajtcəņ SSSR Verhovnėj Sovet opredelenņo šarti, narodnėj suddezən.

STATTA 103. Bvdəs suddezbn deloez vizətəm osussestvļajtcə narodnėj zasedatellez dbrni, slucajjezsa, kədnija natodil predusmotrenėjš zakonən.

STATTA 104. SSSR Verhovnėj Sud javlajtcə vssāj sudėbnėj organən. SSSR Verhovnėj sud vblə puktisšə SSSR da Sojuznėj respublikaez vbdəs sudėbnėj organnezlən dejatelnos šarbn nadzor.

STATTA 105. SSSR Verhovnėj Sud da SSSR specialnėj suddez vərjiššəņ SSSR Verhovnėj Sovetən srokən vit god kezə.

STATTA 106. Sojuznėj respublikaezis Verhovnėj Suddez vərjiššəņ sojuznėj respublikaez Verhovnėj Sovettezən srokən vit god kezə.

STATTA 107. Avtonomnėj respublikaezlən Verhovnėj Suddez vərjiššəņ avtonomnėj respublikaezis Verhovnėj Sovettezən srokən vit god kezə.

STATTA 108. Kraevāj da oblastnėj suddez, avtonomnėj oblašsezis suddez vərjiššəņ kraevāj livo uzališsez deputattezlən oblastnėj Sovettezən livo avtonomnėj oblašsezis uzališsez deputattezən srokən vit god kezə.

STATTA 109. Narodnėj suddez vərjiššəņ rajoniš grazdanaen vseošsāj, prjamāj da ravnėj izviratelnėj pravo osnova vbln tajnėj golosovaņņoņ—srokən kuim god kezə.

STATTA 110. Sudoproizvodstvo nuətšə sojuznėj livo avtonomnėj respublika livo avtonomnėj oblaš kbn vbln, nbn ponda, kədnija ozə tədə etə kvsə, perevodčik pyr delo materiallezən vbdən tədsasəm, a sizə sud vbln rodnėj kbn vbln vaitn pravo ovespečitəmən.

STATTA 111. SSSR vbdəs suddezbn deloez razvirajtəms otkrėtāj, siz kbz zakonən avu vizətəmaš isklučēņņoez, ovvinajemjle zassita vblə pravaez ovespečitəmən.

STATTA 112. Suddae nezavišiməjš i podčinajtcəņ toko zakonlā.

STATTA 113. Bvdəs Narodnėj Komissariattezən, da nblə podvedomstvennėj učrezdenņoezən, etmoza kbz torja dolznostnėj licezən, a siz-zə SSSR-iš grazdanaen zakon točnėja ispolnajtəm šarbn vbsāj nadzor puktisšə SSSR Prokuror vblə.

STATTA 114. SSSR-iš Prokuror naznačajtcə SSSR Verhovnėj Sovetən srokən šizim god kezə.

STATTA 115. Respublikanskėj, krajevāj,

oblastnėj prokurorrez, a siz-zə avtonomnėj respublikaezis da avtonomnėj oblašsezis prokurorrez naznačajtcəņ SSSR Prokurorən srokən vit god kezə.

STATTA 116. Rajonnėj prokurorrez naznačajtcəņ sojuznėj respublikaezis prokurorrezən SSSR Prokurorən utverditəmən srokən vit god kezə.

STATTA 117. Prokuratura organnez osušestvļajtcəņ ašinns funkciaez nezavišimėja kbeəm vbn ez vən mestnėj organnezšā, podčinajtcəņ toko SSSR Prokurorlā.

GLAVA X.

GRAZDANALƏN OSNOVNƏJ PRAVAEZ DA OBJAZANNOŠEZ

STATTA 118. SSSR-iš grazdana imejtəņ uz vblə pravo — pravo garantirovannėj uz polučitəm vblə nblš ussə sb količestvo da kačestvo šarti vestəmən.

Uz vblə pravo ovespečivajtcə narodnėj xozajstvo socialističeskėj organizaciaen, Sovetskėj obsestvolən proizvoditelnej vbnnez neuklonnėja vbdməmən, xozajstvennėj kriziszez otsutstviaen da bezrabotica likvidaciaen.

STATTA 119. SSSR-iš grazdana imejtəņ sotčisəm vblə pravo.

Sotčisəm vblə pravo ovespečivajtcə rabočajjez unazkks ponda 7 časəz uzalan lun zendətəmən, rabočajjezlə da sluzassəjezlə vbd godša otpuskkez suvtətəmən, zarabotnėj plata soxranitəmən, uzališsezəs obsluzivaņņo ponda una sanatoriaez, sotčisan kerkuez, klubbez predostavitəmən.

STATTA 120. SSSR-iš grazdana imejtəņ pravo materialnėj ovespečenņo vblə pəriš kosta, a siz-zə—sogaləm da trudosposobnos əstəm dbrni.

Eta pravos ovespečivajtcə rabočajjezəs da sluzassəjezəs gosudarstvo sčot vbln socialnėj straxovaņņo, besplatnėj medicinskėj otsət otəna paškətəmən, uzališsezən polzujtcəmə ota šet kurorttez predostavitəmən.

STATTA 121. SSSR-iš grazdana imejtəņ obrazovaņņo vblə pravo.

Eta pravos ovespečivajtcə vseo vse-objazatelnėj načalnėj obrazovaņņoen, obrazovaņņo besplatnošən, sbln vssāj obrazovaņņoen, vssāj skolaezbn unazk velatčisšezlə gosudarstvennėj stipendiaez sistēmaen, skolaezbn rodnėj kbn vbln velatəmən, zavoddezbn, sovhozzezbn, masino-traktornėj stanciaezbn da kolhozzezbn uzališsezəs besplatnėj proizvodstvennėj, tehničeskėj da agronomičeskėj velatəm organizujtəmən.

STATTA 122. SSSR-iš iņkalə predostavljajtcəņ muzikkət ətkod pravaez xozajstvennėj, gosudarstvennėj, kulturnėj da obsestvenno-političeskėj olan vbdəs oblašsezbn.

Iņkaezlis ena pravaezəs olanə pbrtnə rozəms ovespečivajtcə iņkalə muzikkət ətkod pravaez predostavitəmən uz vblə, uz vestəm vblə, sotčisəm vblə, socialnėj straxovaņņo da obrazovaņņo vblə, mam da kaga iņteressez gosudarstvennėj oxranaen, iņkalə šəktəm dbrni soderzaņņo soxranitəmən otpuskkez šetəmən, rodilnėj kerkuez, čelad jašliez da saddez otəna predostavitəmən.

STATTA 123. SSSR-iš grazdana ravnopravije, nbn nacionalnošā da rasašā zavišittəg, vbdəs xozajstvennėj, gosudarstvennėj, kulturnėj da obsestvenno-političeskėj olan oblašsezbn loə nepreloznėj zakonən.

Kbeəm vbn ez vən veškbt livo košvennėj

pravaez ograničenņo livo, mədnoz, grazdana lə nbn rasovāj livo nacionalnėj prinadleznošā zavišimošbn veškbt livo košvennėj preimussestvoez ustanovitəm, siz zə kbz i rasovāj livo nacionalnėj isklučitelnoš, livo nenaviš i prenebrezenņo vbdkod propoved—karajtcəņ zakonən.

STATTA 124. Grazdana sajn sovešt svoboda ovespečitan mogbn SSSR-yn vičku jansətəma gosudarstvo dbrni da skola jansətəma vičkušā. Religioznėj kulttez nuətan svoboda da aņtireligioznėj propaganda svoboda priznavajtcə vbdəs grazdana sajn.

STATTA 125. Uzališsezlən iņteressez šarti da socialističeskėj stroj jonmətan mogbn SSSR-iš grazdana lə garantirujtcə:

- kbn svoboda,
- pečat svoboda,
- sobraņņoez da miņginggez svoboda,
- uļicaezət sestviaez da demonstraciaez svoboda.

Grazdana lən ena pravaez ovespečivajtcəņ uzališsezlə da nbn organizaciaezlə tipografiaez, bumaga zapassez, obsestvennėj zdanņoez, uļicaez, švajz sredstvoez da mədik materialnėj usloviaež šetəmən, kədna koləņ niž osussestvītəm ponda.

STATTA 126. Uzališsezlən iņteressez šarti da narodnėj massaezliš organizacionnėj samodejatelnos da političeskėj aktivnos paškətəm mogbn, SSSR grazdana lə šetšə pravo ətuvčēņ obsestvennėj organizaciaez: profesionalnėj sojuzzez, kooperativnėj objedineņņoez, molodoz organizaciaez, kulturnėj, tehničeskėj da naučnėj obsestvoez, a aktivnəz kbn da soznatelnəz kbn grazdana rabočaj klass rjaddeziš da uzališsezlən mədik slojjeziš ətuvčēņ SSSR kommunističeskėj partia, kədə javlajtcə uzališsezlən poredovāj otrjadən socialističeskėj stroj razvitiā da krepitəm ponda peššəmbn, kədə predstavljət rukovodassāj jadro vbdəs uzališsez organizaciaezbn, kbz obsestvennəjezbn sž i gozudarstvennəjezbn.

STATTA 127. SSSR grazdana lə ovespečivajtcə ličnos dbrnə neprikosnovennos. Nekin oz vermь lonə arestujtəm sətəg, avu-kə eta vblə sudlən postanovlenņo livo prokurorlən sankcia.

STATTA 128. Grazdana olan kerkuez dbrnə neprikosnovennos da perepiskaen tajna oxranajtcəņ zakonən.

STATTA 129. SSSR predostavljət ubezisso pravo inostrannėj grazdana lə, kədna presledujtcəņ uzališsezlis iņteressez dorjəm ponda, livo naučnėj dejatelnos ponda, livo nacionalno-osvoboditelnej peššəm ponda.

STATTA 130. SSSR-iš vbd grazdanin ovjazan sovludajtnə Sovetskėj Socialističeskėj Respublikaez Sojuzliš Konstitucia, tbrtnə zakonnez, sovludajtnə uzbn disciplina, čestnėja otnošitčēņ obsestvennėj dolg dbrnə, uvazajtnə socialističeskėj obsezitie praviloez.

STATTA 131. SSSR-iš vbd grazdanin ovjazan beregitnə da krepitnə obsestvennėj, socialističeskėj sobstvennos, kbz sovetskėj strojliš svjassennėj da neprikosvennėj osnova, kbz rodinališ bogatstvo da mogussestvo istočnik, kbz vbdəs uzališsezlən kulturnėj da zazytočnėj olanliš istočnik.

Nija morttez, kədna pokusajtcəņ obsest-

